

Aleg. 538

Sprawozdanie

Komisji prawniczej w sprawie petycji gminy miasta Pomorzany o utworzenie c. k. Sądu powiatowego w Pomorzanych.

Wysoki Sejmie!

Gmina Pomorzany w petycji swej L. 3174/03 domaga się utworzenia c. k. Sądu powiatowego w Pomorzanych dla gmin: Pomorzany, Hodów z Józefówką, Rozhadów, Czyżów, Torhów, Kalne, Żabin, Machnowce, Uhorce, Koropiec, Bubszczy, Bohutyn, Buszcze, Wicyń i Dunajów, motywując swą prośbę tem, że wnosi petycję w porozumieniu z wymienionymi co dopiero 14 gminami sąsiednimi, — że c. k. Rząd już przed 15 laty przedsięwziął w tej mierze potrzebne dochodzenia i że ludność wymienionych gmin z powodu braku Sądu powiatowego w Pomorzauach narażona jest na niepowetowane straty, bo ze względu na daleką ich odległość od siedziby teraźniejszych ich c. k. Sądów powiatowych, musi ponosić znaczne koszta podróży i tracić dużo czasu.

Komisya prawnicza zauważa, że Wysoki Sejm na posiedzeniu swem dnia 12. listopada 1889 na przedłożone sprawozdanie Komisji prawniczej z dnia 6. listopada 1889 L. s. 1098/89 o wniosku Wydziału krajowego z 3. maja 1889 L. W. kr. 18107/89 w sprawie utworzenia w granicach c. k. Starostwa złoczowskiego czwartego c. k. Sądu powiatowego z siedzibą w Pomorzanych, powziął następującą uchwałę: „Sejm Królestwa Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem udziela c. k. Rządowi swe zdanie, iż pożytecznem będzie utworzenie w granicach c. k. starostwa złoczowskiego czwartego c. k. Sądu powiatowego w Pomorzanych do okręgu którego należałoby przydzielić gminy i obszary dworskie: Wicyń z Mereszówką, Kropiwna, Koropiec, Uhorce z Sukmanówką, Czyżów, Pomorzany z Łapajówką, Nestiukami, Zagrobelą i Zagórą, Bubszczy, Hodów z Józefówką, Kalne, Machnowce, Rozhadów, Torhów, Bohutyn, Żabin i Dunajów z Pisarówką, którą to ostatnią gminę należy wyłączyć z okręgu także c. k. Starostwa i reprezentacyi powiatowej w Przemyślanach, a wcielić do okręgu c. k. Starostwa i reprezentacyi powiatowej w Złoczowie. Odnośnie do tej uchwały Wysokiego Sejmu c. k. Ministerstwo sprawiedliwości reskrytem z dnia 19. maja 1894 L. 21400/93 odniosło się do Wydziału krajowego, że przysiółek Pisarówka nie należy do Dunajowa, lecz do gminy Rekszyn w powiecie Brzeżańskim i dlatego nie może być brany w rachubę, co zaś do gminy Dunajów, to przydzielenie jej do Starostwa złoczowskiego, którego obszar jest i tak bardzo wielki a oddzielenie jej od Starostwa Przemyślańskiego, dokąd grawituje i należy do dóbr Arcybiskupstwa lwowskiego, które wszystkie leżą w powiecie Przemyślańskim — sprzeciwiałoby się względem polityczno-administracyjnym i dlatego

również musi odpaść z kombinacji. W takim atoli razie okręg sądowy bez gminy Dunajów liczyłby tylko 13.644 mieszkańców t. j. byłby najmniejszy w okręgu lwowskiej apelacji.

Dalej stwierdza c. k. Ministerstwo sprawiedliwości w tym reskrypcie, że okręg c. k. Sądu powiatowego w Złoczowie jest jednym z największych w Galicyi, a ponieważ Ministerstwu sprawiedliwości zależy na tem, ażeby takie wielkie okręgi sądowe zmniejszyć, więc już ze swej strony zarządziło dochodzenie, czyliby z okręgu sądu złoczowskiego jakie inne gminy jeszcze nie mogły być wydzielone dla przyszłego sądu w Pomorzanach, że atoli tak sądy, jakoteż Prezydyum Namiestnictwa lwowskiego i Ministerstwo spraw wewnętrznych odmownie odpowiedziały. Zarazem nadmienia c. k. Ministerstwo sprawiedliwości w powołanym reskrypcie, że utworzenie c. k. Sądu powiatowego w Pomorzanach tylko w takim wypadku nastąpićby mogło, gdyby jeszcze jakie inne gminy z okręgu sądu złoczowskiego wydzielone być mogły i dlatego odniosło się powyższym reskrypcem z 19. maja 1894 do Wydziału krajowego dla oświadczenia się w tej sprawie, a wrazie znalezienia takich gmin, spowodowania ponownej uchwały sejmowej.

Wydział krajowy odniósł się z tem pod dniem 19. czerwca 1894 L. 27.788 do Wydziału powiatowego w Złoczowie, który sprawozdaniem z dnia 1. września 1894 L. 1668 opowiedział, że zgodnie ze zdaniem c. k. Wyższego Sądu Krajowego we Lwowie, Prezydyum c. k. Sądu obwodowego i powiatowego w Złoczowie, c. k. Starostwa w Złoczowie i c. k. Namiestnictwa lwowskiego, że oprócz miejscowości w uchwale sejmowej z 12. listopada 1889 wyszczególnionych (5 gmin) żadna inna gmina obecnie do c. k. Sądu powiatowego w Złoczowie należąca ze względu na swoje terytoryalne położenie i środki komunikacyjne nie nadaje się do przydzielenia do nowo kreować się mającego Sądu powiatowego w Pomorzanach — gdyby zaś koniecznie jeszcze jaka miejscowość do Sądu w Pomorzanach musiała być nawet wbrew jej woli przyłączoną, to zdaniem Wydziału powiatowego chyba gminy Krasnosielce i Pleśniany odległe od Złoczowa 13 km., a od Pomorzan 11 km. i przy drodze krajowej Złoczów-Brzeżany położone. Pierwsza z tych gmin należy do okręgu sądowego w Złoczowie, a druga do okręgu sądowego w Zborowie, obie jednak oświadczyły się stanowczo przeciw przydzieleniu ich do sądu powiatowego w Pomorzanach.

O wyniku tych swych dochodzeń Wydział krajowy pismem z dnia 13. grudnia 1895 L. 79409 oznajmił c. k. Ministerstwu sprawiedliwości, że żadna inna gmina nieda się wydzielić z okręgu złoczowskiego Sądu powiatowego do Pomorzan, domagając się mimo to utworzenia c. k. Sądu powiatowego w Pomorzanach, choćby bez Dunajowa, bo ludność od tego czasu wzrosła i dostarczy aż nadto zajęcia dla tego przyszłego Sądu a zresztą, że gminy należące mające do okręgu sądowego w Pomorzanach mają 167.93 klm. obszaru i samo miasteczko Pomorzany prowadzi bardzo ruchliwy i ożywiony handel.

Komisya prawnicza zauważa dalej, że na odbytej w dniu 28. lutego 1896 konferencji w c. k. Sądzie krajowym wyższym we Lwowie w sprawie kreowania nowych Sądów powiatowych i obwodowych w wschodniej części kraju, wszyscy członkowie onejże a mianowicie delegaci: c. k. Sądu krajowego wyższego we Lwowie, c. k. Namiestnictwa, c. k. krajowej Dyrekcyi Skarbu i Wydziału krajowego oświadczyli się za utworzeniem między innymi c. k. Sądu powiatowego w Pomorzanach.

W petycyi swej Ls. 3174/03 gmina Pomorzany twierdzi wprawdzie, że wnosi prośbę w porozumieniu z okolicznymi 14 gminami, tam wymienionymi a więc i z gminą Buszcze obecnie do Sądu brzeżańskiego należąca, lecz gdy niema oświadczenia się w tej sprawie ani tejsze gminy ani rady powiatowej w Brzeżanach jakoteż odnośnych Władz sądowych i politycznych, przeto gmina Buszcze z tego powodu obecnie w rachubę braną być nie może.

Komisya prawnicza mając na uwadze przytoczone wyżej okoliczności, stoi na stanowisku uchwały sejmowej z dnia 12. listopada 1889 i wyraża przekonanie, że dla wymienionych w tejże uchwale sejmowej gmin i obszarów dworskich z wyjątkiem nawet gminy i obszaru dworskiego Dunajów, należy utworzyć c. k. Sąd powiatowy w Pomorzanach tem więcej, że ludność tychże gmin i obszarów dworskich od r. 1889 wzrosła i według ostatniego spisu ludności z 1900 r. wynosi 14.358 dusz.

Taka cyfra ludności obok innych stwierdzonych już okoliczności, uzasadnia zdaniem Komisji prawniczej żądanie utworzenia w Pomorzanach c. k. Sądu powiatowego zwłaszcza, gdy się zważy, że w innych prowincjach Przedlitawii są Sądy powiatowe z daleko mniejszą ludnością tak np. w Austrii niższej jest takich sądów 19 — w Austrii wyższej 22 itd. — co więcej są tam nawet Sądy powiatowe mające niżej 10.000 ludności jak: w Geras 9831 — Vöggstall 7493 (Austria niższa) — Wildshut 9568 — Windischgarsten 7760 — Enns 8379 — Aigen 9865 — Naslach 7289 — Lembach 8537 — Engelszell 8532 — Mondsee 8091 — (Austria wyższa) itd.

Wobec tego Komisya prawnicza wnosi :

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm obsta je przy swej uchwale z dnia 12. listopada 1889 w sprawie utworzenia nowego c. k. Sądu powiatowego w Pomorzanach, nawet bez wcielenia do okręgu onegoż gminy Dunajów.

Przewodniczący :

Dr. Wł. Czaykowski.

Sprawozdawca :

Huza.

